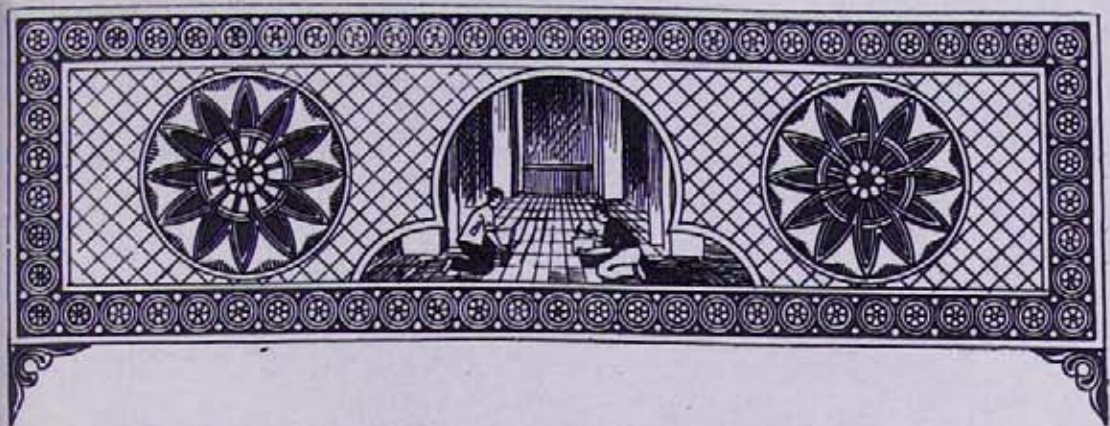

«ՀԱՅԿԱՇԷՆ» ԱՄԱՌԱՅԻՆ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՅՈՒՐԱԿԱՆՈՒՄ

Հոկտեմբերի 6-ին, ուրբաթ օրը, ժամը 13-ին, Հայոց Հայրապետի նախագահությամբ Բյուրականում կատարվում է «Հայկաշեն» ամառային Վեհարանի բացման արարողությունը խանդավառ մթնոլորտում ու հանդիսավոր իրադրության մեջ:

1969 թվականի հունիսի 14-ին Հայոց Հայրապետի օրհնությամբ կատարվել էր «Հայկաշեն»-ի հիմնարկերը:

Հայրապետական ամառային Վեհարանի հողամասը սիրով Հայոց Հայրապետին տրամադրել էր հայրենի իշխանությունը: Հողամասը գտնվում է Բյուրական գյուղի վերին մասում, Արագածի գեղատեսիլ, զմրուխտյա լանջին, Լուսավորչի կանթեղի ներքո... Հողամասի երկու կողմերից ձորն են գահավիժում երկու փրփրադեզ գետակներ:

Ամառանոցի նախագիծը պատրաստել էր անվանի ճարտարապետ և Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետական հանձնաժողովի անդամ Իսաֆայել Իսրայելյանը:

Հայրապետական ամառանոց-Վեհարանը կառուցվում է ամերիկահայ ծանոթ ու սիրված ազգային, Մայր Աթոռի հարազատ զավակ ու բարերար տիար Հայկ Գալուսթյանի նվիրատվությամբ:

Բյուրականը Այրարատ աշխարհի Արագածոտն գավառի ամենամեծ գյուղն է եղել, որի մասին հիշատակում է Ժ դարի սկզբին Հովհաննես Դրասխանակերտցի պատմաբան կաթողիկոսը:

Նորին Ս. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը հոկտեմբերի 6-ին, ժամը 13-ին, Իր շքախմբով ժամանում է նորակերտ «Հայկաշեն» Վեհարանը:

Հայոց Հայրապետին ողեկցում են ուխտավորաբար Մայր Աթոռում գտնվող տ. Տիրան արքեպ. Ներսիսյանը, ԱՄՆ-ի հայոց առաջնորդ տ. Թորգոմ արքեպ. Մանուկյանը, Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդ տ. Կոմիտաս արքեպ. Տեր-Ստեփանյանը, Մայր տաճարի լուսարարապետ տ. Հուսիկ եպս. Սանթրոքյանը, տ. Մուշեղ, տ. Արսեն, տ. Արիս, տ. Աղան, տ. Մեսրոպ վարդապետները, տ. Մասիս արեղան, Մայր Աթոռի սարկավագ-

ների դասը, մայրականի ղեկավար աշխատողները, ճարտարապետ Ռաֆայել Իսրայելյանը, Մայր Աթոռի ճարտարապետներ Արծրուն Գալիկյանը, Ծիլվան Խաչատրյանը, Մարտին Կարապետյանը և այլ հրավիրյալներ:

Հանդիսությանը ներկա են նաև «Հայկաշեն» Վեհարանի քարերարներ տներ և տիկին Հայկ-Ալիս Գալուքճյանները, որոնք ուխտավորաբար գտնվում են Մայր Աթոռում՝ Վեհափառ Հայրապետի հրավերով, ինչպես նաև այլ ուխտավորներ ԱՄՆ-ից:

Հանդիսությանը ներկա է նաև ՀՍՍՀ Միեմիստրների սովետին ստընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ս. Գառպարյանը:

Սկսվում է շենքի բացման արարողությունը Վեհափառ Հայրապետի աղոթքով:

Տիար Հայկ Գալուքճյանը հանդիսավորապես կտրում է «Հայկաշեն» Վեհարանի գլխավոր մուտքի ժապավենը և հրավիրում Հայոց Հայրապետին ու հանդիսությանը ներկա պաշտոնական անձանց ու հոգևորականներին դեպի մարմարապատ սրահը, որն այս առիթով զարդարվել էր տոնականորեն:

Հնչում է վեհ ու տիրական «Ձողորմության գոյուն բաց մեզ, Տէր» շարականը: Ապա ընթերցվում են ս. գրական համապատասխան հատվածներ, օրվա հանդիսությանը նվիրված:

Հոգևորականաց դասը խանդավառորեն ու միասիրտ երգում է Մայր Աթոռի հիմնը՝ «Էջ Միածինն ի Հօրէ... Եկայք շինեսցուք զսուրբ խորանն լուսոյ քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի»:

Սարկավագների դասը թնդացնում է «Ամեն, ալելուիա»-ն, մինչ Հայոց Հայրապետը օրհնում է «Հայկաշեն» Վեհարանը՝ «Օրհնեսցի, պահպանեսցի և նախախնամեալ պահեսցի «Հայկաշեն» Վեհարանս», որին բոլոր ներկաները մասնակցում են «Ամեն»-ներով:

Արարողության ավարտին Հայոց Հայրապետը, խորապես հուզված ու բարձր տրամադրության մեջ այս հանդիսավոր օրվա առիթով ասում է օրհնության և գոհունակության հետևյալ խոսքը.

**ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ «ՀԱՅԿԱՇԷՆ» ՎԵՀԱՐԱՆԻ
ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ**

Աստուծո ողորմությամբ այսօր գտնվում ենք այստեղ, Արագածի փեշերին, այս նոր բարձրացած շենքի կամարների ներքո՝ Մեր օրհնությունը քերելու այս տանը և նրա բարերարներին, Մայր Աթոռի միաբանության, պաշտոնության, ժողովրդին, որ ներկա է այստեղ:

Մեր գահակալության 17-րդ դարադարձի առիթով այս շենքի բացումը ամենաթանկագին պարգևն է՝ ընծայված Հայոց Հայրապետին:

Թեև այս 17 տարիների ընթացքում, ինչպես ծանոթ է բոլորիդ, նպաստավոր պայմանների մեջ հայրենի բարեխնամ կառավարության բարյացակամությամբ և բարոյական օժանդակությամբ, Մեր բարերարների օգնությամբ, Մեր անմիջական գործակիցների աշխատակցությամբ կարողացանք բազում շինարարական գործեր կատարել, բազում եկեղեցական ծրագիրներ իրագործել, սակայն նրանց թվում այսօրվա բարձրացող այս շենքը, այս Վեհարանը իր ուրույն և բացառիկ տեղն է գրավում թե՛ իր ընտրված վայրով, թե՛ իր նպատակով և թե՛ իր բարերարների անձնավորությամբ:

Մենք այսօր արդեն ունենք երեք Վեհարան. պատմական Հին Վեհա-

«ՀԱՅԳԱՐԱՇԻՆ» ԿՈՐԱՍԱՐԱՐԻՑՑ ՎԵՂԱՐԱՐԻ ԲԱՏԵՐԱ ՀԱՆԳՐԱՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՄԻ ՏԵՄԱՐԱՆ. ԲՅՈՒՐԱՅԱՆ

րանը, որ, ինչպես գիտեք, վերածվեց լուսաբնակ մեր Հայրապետների հիշատակին նվիրված թանգարանի, Նոր Վեհարանը, որ գործում է այսօր, 1962 թվականից ի վեր իբրև արժույթի և մշակութային կենտրոնը Հայոց Հայրապետական Աթոռի, և ահավասիկ այս երրորդ Վեհարանը՝ «Հայկաշեն» Վեհարանը, որը պետք է ծառայի իբրև ամառանոց, ամառային Վեհարան Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի:

Այս Նոր Վեհարանը հանգստյան վայր չպիտի լինի անշուշտ, այլ Մենք վստահ ենք, նաև աշխատանքի վայր՝ շարունակությունը հանդիսանալով Էջմիածնի Վեհարանի: Այստեղ պիտի լինի նաև այն վայրը, որտեղ Մենք պետք է ընդունենք նախ մեր բարերարներին, որոնք իրենց հատուկ հարկաբաժինը միշտ պիտի ունենան, բայց նաև այս Վեհարանը պիտի ընդունի հաճախ բարձրաստիճան հոգևորական հյուրեր թե՛ մեր եկեղեցու սպասավորներից և թե՛ օտար հոգևոր հյուրերից: Այսպիսով, «Հայկաշեն» Վեհարանը պիտի համընդհանուր ճշմարիտ շարունակությունը Ամենայն Հայոց Հայրապետական Աթոռի գործունեության և պիտի դառնա մի կենդանի, գործող և բնակության համար հաճելի կենտրոն:

Ամեն անգամ, երբ Հայաստանի հողի վրա մի շինարարական աշխատանք իր ավարտին է հասնում, երբ մի կառույց բարձրանում է դեպի երկինք, լինի դա բնակելի շենք կամ աշխատանքի վայր, պետական պալատ թե՛ գործարան, ճարտարարվեստի կենտրոն թե՛ մշակութային կամ արվեստի տաճար, Մեր սիրտը լցվում է անսահման հրճվանքով և հպարտությամբ:

Այս վերջին 50 տարիների ընթացքում Հայաստանը լրիվ կերպարանափոխվեց և վերակառուցվեց: Ամեն անգամ այսպիսի առիթներով Մեր մտածումը գնում է դեպի ետ, դեպի այն օրերը, երբ Հայաստանը ամբողջապես քարուքանդ եղած, ավերակ մի երկիր էր՝ թշվառ ժողովրդով, որբի և ողբի հայրենիք դարձած:

Մենք մեր անցյալի այս ողբերգական պատկերը չենք կարող մոռանալ և չպետք է մոռանանք, որովհետև Մենք համոզված ենք, թե այդ անցյալը, այդ ողբերգության հիշատակը այն ուժեղ գործոններից մեկն է, որ ոգեշնչում է մեզ այսօր, շինարարական տենդ և կիրք է բաշխում Մեզ, որպեսզի նվիրվենք հետ այսու շինարար աշխատանքի՝ հետզհետե ամօքելով մեր հին վերքերը և փոխելով դեմքը, կերպարանքը անցյալի մեր քարուքանդ հայրենիքի, մի առաքելություն, մի գործ, որ մեծ չափով աննախընթաց արագությամբ կատարված է արդեն շնորհիվ մեր երկրում ստեղծված բարենպաստ պայմանների, եղբայրական սովետական հանրապետությունների ընտանիքում, շնորհիվ հայ ժողովրդի համառ և անհոգմաքել աշխատանքի, շնորհիվ մեր պետական ղեկավարների հայրենաշեն ոգու և շնորհիվ նաև արտասահմանի հայության օժանդակության:

Այս երջանիկ իրադրության մեջ գործում է այս վերջին տասը և ավելի տարիների ընթացքում, նաև Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը՝ վարակված ինքն էլ հայաստանյան շինարարական այս բարի կիրքով:

«Հայկաշեն»: Ինչքան խորհրդանշական է այս բառը: Երջանիկ մի գույադիպությամբ, Մեր նվիրատուի անունը Հայկ է: Արդեն ամբողջ Հայաստանը «Հայկաշեն» է իր ծագումով: Ակնարկում ենք Հայկ Նահապետին: Ահավասիկ այս հայկաշեն երկրի մեջ Գավուրճյան Հայկը իր «Հայկաշեն»-ն էլ բարձրացրեց դեպի երկինք՝ ամուր խարսխելով այն հայրենի հողի վրա, Լուսավորչի անմար կանթեղի հովանու ներքև: Ինչպես գիտեք, մենք մեր հոգու

աչքերով տեսնում ենք այդ ամմար կանթեղը, որ կախ է ընկած երկմբից քառագաթա՝ Արագածի կատարին:

Մենք Մեր սիրո և երախտագիտության խոսքն ենք ուզում ասել տիկին Ալիսին և պրն. Հայկ Գավուքճյանին՝ մաղթելով նրանց տակավին երկար տարիներ մարմնական առողջությամբ, հոգվո խաղաղությամբ, որպեսզի նրանք շարունակեն իրենց առաքելությունը նաև հետ այսու մեր եկեղեցու պայծառության համար:

Հայկ Գավուքճյան ոչ միայն Միացյալ Նահանգների մեջ, այլև ամբողջ տիյուքի և Հայաստանի մեջ ծանոթ մի անուն է և իրոք բացառիկ մի անձնավորություն ամեն կերպով: Ավելի քան կես դար է, ինչ այս սքանչելի մարդը ծայրի պես ամուր կանգնած է՝ բարձր պահելով ամերիկյան քրիստոնաւեր երկրում դրոշակը հայ քրիստոնեության, բարձր պահելով անունը հայ պատվական ազգի և մշակույթի, բարձր պահելով դրոշը Մայր Աթոռ և Էջմիածնի և ամենայն հայոց հավիտենական հայրենիքի:

Այսօր բարիքներ բաշխող նրա ձեռքը երկարում է նաև Ամերիկայից մինչև Լայաստան, մինչև և Էջմիածին, և երջանիկ է, կարծում ենք, ինքն էլ իր տիկնոջ հետ միասին՝ տեսնելով այս շենքի պատկերը գրեթե ամբողջապես կառուցված իբրև իրենց ընծան հայ եկեղեցուն, Մայր Աթոռին և և. Էջմիածնին:

Մեր օրհնությունը ձեզ և Մեր սրտից բխած ամեն բարի մաղթանք այժմ և հավիտյան, ամեն:

Այնուհետև Հայոց Հայրապետին ուղղված շնորհավորության և երախտագիտության հետևյալ խոսքով հանդես է գալիս ԱՄՆ-ի հայոց առաջնորդ տ. Թորգոմ արքեպ. Մանուկյանը.

Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐԷԵՊ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ ԽՈՍԺԸ

«Վեհափառ Հայրապետ,

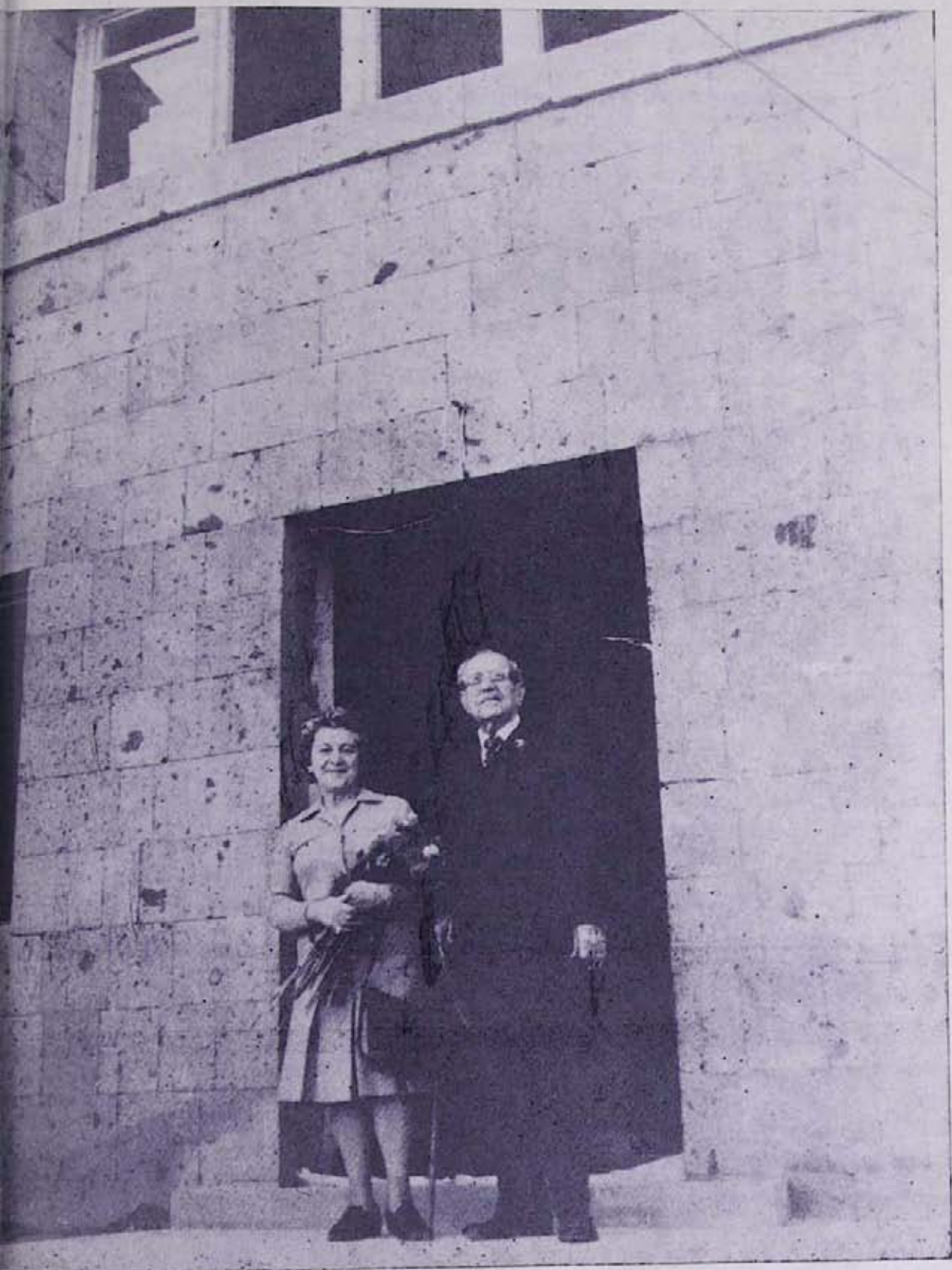
Բացառիկ ուրախություն է ինձի համար անձնապես, իբրև Ամերիկայի հայոց թեմի առաջնորդ, ինչպես նաև, վստահ եմ, ուրախություն է Տիրան արքեպիսկոպոսին և Ամերիկայեն եկած մեր թեմի անդամներն անոնց համար, որոնք ներկա են այստեղ՝ մասնակցիլ «Հայկաշէն» Վեհաբանի բացման արարողության:

Ձեր հայրական խոսքերը, ուղղված տեղ և տիկին Գավուքճյաններուն, հիմնապես արդար և ճիշտ կաներկայացնեն նաև զգացումները մեր թեմին բոլոր անդամներուն: Միտքս կերթա Ավետարանի խոսքերուն. «Մարդուն սիրտը այնտեղ է, ուր որ իր գանձն է»:

Տեղ և տիկին Գավուքճյաններուն գանձը մեր հայ ժողովուրդն է, հայ եկեղեցին է Ամերիկայի մեջ, ինչպես նաև Մայր Աթոռ և Էջմիածինը և հայոց հայրենիքը: Եվ ճիշտ այն պատճառով, որ անոնց գանձը այդ նվիրական սրբություններն են, իրենց սիրտն այլ այնտեղ է: Ահա թե ինչու անոնք օծանդակած են Աստուծո կողմն իրենց պարզեւած նյութական բարիքներու չափով:

Ինձի համար անձնապես ուրախություն էր լսել տիկին Գավուքճյանեն, որ այս առիթը իրենց կյանքին մեծագույն երջանկությունն է, որովհետև իրենք երբեք չէին մտածած, թե իրենց կյանքին մեջ պատեհությունը պիտի ունենային այս տեսակ բարեգործություն մը ևս կատարելու:

Ավելի հուզիչ է նշել, որ իրենք կնախընտրեն մահվան պարագային «Հայկաշէն»-ի շուրջը թաղվիլ, Արագածի փեշերուն:

«ՀԱՅԿԱՇԷՆ» ՆՈՐԱԿԱՌՈՒՅՑ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ ՏԵՐ ԵՎ ՏԻԿԻՆ
ՀԱՅԿ ԵՎ ՄԱԽ ԳԱՎՈՒՔԾՑԱԿՆԵՐԸ, ԲՅՈՒՐԱԿԱՆ

Նման արտահայտություններ երբեք են կլսեմ որևէ հայ քերական, անհունորեն կուրախանամ, ինչպես նաև, վստահ եմ, որ կուրախանա Ամենայն Հայոց Հայրապետը և որևէ մեկ հայ, որ իր հոգիին մեջ ունի հիշատակը իր ժողովրդի պատմության, պաշտամունքը իր եկեղեցիին:

Հայոց հոգիին միությունն է, որ խոսիլ կուտա ամեն մեկ հայուն, և ես այսօր տեղ և տիկին գավուքճյաններուն կողմն կհայտնեմ թե՛ իրենց երախտագիտությունը Զեյթ Սրբության և թե՛ մեր թեմի բոլոր անդամներուն երախտագիտությունը այն առիթին համար, որ կուտաք մեզի հիշատակ ունենալու մեր հայրենի երկրին մեջ:

Օրհնություն է հիշատակը իմքնին, բայց ավելի մեծ օրհնություն է, երբ այդ հիշատակը կկանգնի մեր պապերու հողին վրա:

Մենք միշտ կաղոթենք, որ ոչ միայն հաստատուն մնա հայոց հայրենիքը, հաստատուն մնա Հայոց Հայրապետությունը, այլև մանավանդ տարածվի և տարածվի ոչ միայն հողի իմաստով, այլև հոգիով: Հայոց հոգին է, որ հավիտենական է, աշխարհագրական ինչ փոքր ծավալի մեջ և ալ ան գտնվի:

Քեռնաբար, Վեհափառ Հայրապետ, ընդունեցեք ոչ միայն տեղ և տիկին Գավուքճյաններու երախտագիտությունը, այլ նաև ընդունեցեք Ամերիկայի Զեյթ բոլոր գավակներու երախտագիտությունը այն բոլոր առիթներուն համար, որոնցմով անոնք կհարստանան ամեն անգամ, որ իրենք կուտան:

Կաղոթենք, որ մեր բոլորին գանձերը ըլլան այդ սրբությունները, որպեսզի մեր սիրտը և մեր կյանքը և մեր գործը մեր հայրենի պատմության և սրբություններուն մեջ գտնվին:

Օրհնեցեք մեզ, Վեհափառ Տեր»:

Հայոց Հայրապետին և բարերար տիար Հայկ Գավուքճյանին շնորհավորում է նաև ՀՍՍՀ Միևնասրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ս. Գասպարյանը, այս ուրախ առիթով:

Ապա ընդհանուր ծախերի մեջ իր սրտի խոսքն է ասում բարերար Հայկ Գավուքճյանը. «Ես ուրախ եմ, որ կգտնվիմ այսօր հոս, և կրցա գալ ներկա ըլլալու այսօրվա հանդեսին:

Ուրախ եմ նաև, որ մեր Հայաստանն առաջ կերթա և կգարգանա ամեն մասերով: Տարբերությունը շատ մեծ է, տարիներ առաջ իմ տեսածիս և այսօրվա Հայաստանի նվաճումներուն մեջ: Աստված երկար կյանք տա մեր Հայրապետին»:

Հայոց Հայրապետը իր խոսքն ուղղելով «Հայկաշէն»-ի անդամարաններին, շինարարներին, օրհնում է նրանց աշխարհաշէն, պատվալոր գործը: Հանդիսության ավարտին բոլոր ներկաները հյուրասիրվում են հայկական շամպայնով, մրգերով և քաղցրավենիներով:

Հանդիսության ավարտին Վեհափառ Հայրապետը, ուղեկցությամբ իր շքախմբի անդամների և բարերարների, այցելում է «Հայկաշէն» Վեհարանի բոլոր հարկաբաժինները:

Ժամը 15-ին Վեհափառ Հայրապետը վերադառնում է՝ ընկերակցությամբ իր շքախմբի և բարերարների, հոգեպես մխիթարված և բարձր տրամադրության մեջ:

1969 թվականի հունիսի 14-ին, «Հայկաշէն» Վեհարանի հիմնարկերի օրը, նորակառույց շենքի հիմքում դրվել էր հետևյալ հիշատակարանը.

«ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ»

Ի Հայրապետութեան Տեառն Տեառն Վազգենի Առաջնոյ կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց, կառուցաւ հայրապետական հովոցս ի լեռնակողման Բիրականայ գեղջ, արդեամբ եւ ծախիւք կ. պոլսեցի ամերիկաքնակ Հայկ Գաւուքեանի, վասնորոյ կոչեցաւ հովոցս՝ «Հայկաշէն», ի յիշատակ հանգուցեալ ծնողացն իւրոց, եւ ի վայելումն Հայրապետացն Ամենայն Հայոց, եւ միարանիցն Մայր Աթոռոյ սրբոյ Էջմիածնի:

Յիշատակն բարերարին օրհնութեամբ եղիցի. ամէն:

Ի 14-ն յունիսի 1969 ամի:

